

Stuifmeel als voedingsmiddel

door prof. dr. C. den Hartog

WAARSCHIJNLIJK IS HET na het ontstaan van de mens wat zijn voeding betreft zo geweest dat hij alles geprobeerd heeft te eten wat eetbaar was en behield wat hem goed bekwam en door harde ervaring leerde te onderscheiden wat slecht voor hem was. Waarschijnlijk zal hij dus alles wat groeide en leefde geprobeerd hebben te eten. Hieruit zijn vele „beliefs” ontstaan, die vaak op eigen waarneming berusten en inhielden dat bepaalde voedingsmiddelen slecht en andere weer bijzonder goed voor hem waren. Duidelijk is dat talrijke vergissingen zijn begaan die nu nog voortleven.

Gelukkig is het wetenschappelijk onderzoek zo ver gevorderd om te kunnen nagaan wat juist en onjuist is en om te kunnen ontmaskeren, dat, wat in deze tijd met veel tam-tam tegen hoge prijs aan de voedingsmarkt komt en als voedsel met speciale eigenschappen wordt aangeprezen.

Aan voedsel mag de eis gesteld worden dat het in redelijke hoeveelheden gegeten kan worden en een zekere calorische waarde heeft en niet in theelepeltjes behoeft te worden toegediend.

Er is iets nieuws op de markt gekomen, dat men als menselijk voedsel wil aanduiden, lach niet lezer: **stuifmeel** en nog wel als de schenker van jeugdkracht.

Twee brochures liggen voor me: „Pan-Abee” en „Apijouvence”, de een zonder documentatie, de ander met een uitvoerige analyselijst van de samenstelling van stuifmeel: vitamines, aminozuren, hormonen, oligo-elementen en een aantal chemische stoffen waarvan geen enkele werkzaamheid in het lichaam bekend is.

De mystiek ligt er in beide brochures dik op. Zie de wondere werking van stuifmeel in de natuur!

Is stuifmeel mystieker dan wat iedere dag in onze eigen cellen gebeurt? Is het ei of de groente niet een wonder op zichzelf? Uit de chemische samenstelling van stuifmeel is niets wonderbaarlijkers af te leiden dan uit het ei, het vlees, de groente, of uit een goede combinatie van onze dagelijkse voedingsmiddelen. Nergens wordt enig wetenschappelijk onderzoek aangehaald of er naar verwezen. Uit de analyse blijkt nergens dat er in stuifmeel iets zit dat niet met de normale voeding en in hogere mate dan in de aangegeven dosering wordt verkregen.

Stuifmeel is noch geneesmiddel, noch voedingsmiddel en ik ben er van overtuigd, dat als proefpersonen een indifferente stof zouden nemen in de gedachte dat het stuifmeel was, hiermede een zelfde effect zou worden bereikt. Laat men de proef eens nemen!

C. DEN HARTOG.

Wondercosmetica

DAT DE KWAKZALVERIJ ook het terrein van de cosmetica is binnengedrongen is een welbekend feit. Het verschijnsel is zelfs niet nieuw, al hebben de handige jongens, die de kwakzalverij beoefenen er wel nieuwe klinkende namen voor gevonden. In Amerika, waar een enorme industrie van cosmetica bestaat, heeft ook het

cosmetisch boerenbedrog een grote omvang aangenomen. De Amerikaanse Food and Drug Administration, die ambtshalve aan de kwakzalverij paal en perk poogt te stellen — vorig jaar hebben wij in ons Maandblad melding gemaakt van de elektronische hokuspokus waartegen men optreedt — heeft onlangs met klem gewaarschuwd tegen de „wondercosmetica”. Deze

Dat stuifmeel toch!

DE HONINGHANDEL HOLLAND N.V. hebben we al enige malen op het matje gehad om zijn kwasi wetenschappelijke reclame voor Royal Jelly en Prosanahoning.

Nu weer bezorgt de firma huis-aan-huis een folder: „Stuifmeel als schenker van jeugdkracht”, waarin op de manier van een standwerker in bijenproducten en nevenartikelen het produkt „Prosaana volwaardig stuifmeel” wordt aangeprezen als: activerend, regenererend, vitaliserend.

Hoopvol voor zwakke broeders en zusters is bovendien de inhoud van dit pamflet.

„Een zeer nauwkeurige wetenschappelijke winningsmethode staat borg voor een superieur stuifmeelprodukt, dat zijn weerga op de gehele wereld niet kent.”

„Het heeft een gunstige invloed op de slijmvliezen van maag en ingewanden, in het bijzonder op de dikke darm, is in staat grote vermoeidheid, apathie, neerslachtigheid, geestelijke onproductiviteit en geheugenzwakte snel te overwinnen.

brenkt een natuurlijke, diepe en ontspannende slaap teweeg,

beïnvloedt de spijsvertering gunstig, geeft positieve resultaten bij mannen en vrouwen in de overgangsjaren.”

Wij dachten hiermee een panacée in handen te hebben gekregen en vroegen deswege de mening van Prof. Dr. C. den Hartog, de Directeur van het Voorlichtingsbureau voor de voeding.

Het geëerde publiek moet door diens inzicht wel een desillusie rijker zijn geworden en de natuurgenezerikken in hun arsenaal een superieur produkt ter genezing van goedgelovigen armer.

wondercosmetica worden op zeer vrijmoedige wijze geadverteerd, natuurlijk met de nodige „wetenschappelijke bewijzen” en schoonheidsinstituten pogen deze middelen met hun grote winstmarge aan de vrouw brengen. „De eeuwige jeugd” uit het potje of het flesje is nu eenmaal een fata morgana, welke beloften de vervaardigers en verkopers ook mogen doen.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is kwakzalverij

BELEIDSASPECTEN (vervolg)

door A. P. N. DE GROOT

IN HET JANUARINUMMER van ons Maandblad publiceerden wij het eerste deel van het artikel van de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, de heer A. P. N. de Groot, over beleidsaspecten. In dit eerste deel belichtte hij de visie van de Vereniging tegen de Kwakzalverij op de onlangs geïnstalleerde Commissie onbevoegd uitoefenen der Geneeskunst. Hij betoogde daarin o.m., dat niet de redactie van de Wet op de Uitoefening der Geneeskunst van 1865 oorzaak is van haar falen, maar het ontbreken van een adequaat handhaven van haar bepalingen.

II. ONZE BEWIJSVOERING

1. OM EEN JUIST beeld van de situatie te krijgen moet worden teruggegaan tot het jaar 1865, waarin Thorbecke door zijn Wet op de uitoefening der Geneeskunst het begrip kwakzalverij (is wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis) heeft geschapen.

In de inleiding tot hun — nog steeds befaamde — boekje: „de Kwakzalverij met geneesmiddelen en de middelen om haar te bestrijden” schreven de gebroeders Bruinsma — de latere stichters van de Vereniging tegen de Kwakzalverij — reeds in 1878:

„Lezer, daar bestaan in Nederland Wetten, waarvan het doel is te zorgen, dat niet Jan en alleman de geneeskunst uitoefent of geneesmiddelen bereidt en verkoopt, doch slechts door den Staat bevoegd verklaarde personen zich hiermede bezighouden.

Die Wetten moesten de uitoefening der geneeskunst tot bevoegde handen beperken”.

Na een aantal ergerlijke gevallen van advertenties voor z.g.n. „geheimmiddelen” te hebben opgesomd gaan de schrijvers voort:

„Wordt hier geen geneeskunst of artsenijsbereidkunst uitgeoefend? Of zijn de personen, die dit met groote letters adverteren, tot uitoefening van beide bevoegd?”

Zoo neen, dan zou dit zijn op groote schaal en in erge mate een sinds jaren voortgezette overtreding van een Rijkswet, zonder voorbeeld in de geschiedenis. Dan zouden op schandelijke wijze wetsbepalingen, die ingevoerd zijn tot bescherming van de gezondheid der burgers, onuitgevoerd zijn gelaten. Dan zouden de inspecteurs, adjunct-inspecteurs en geneeskundige raden van ons Geneeskundig Staatstoezicht schuldig zijn aan overtreding van het eerste artikel, waaraan zij zich te houden hebben: de handhaving der Wetten en verordeningen, in het belang der Volksgezondheid vastgesteld.

Veeg teken

2. IN DEN JARE 1965 verscheen een — bijkans 300 bladzijden groot — Gedenkboek: „Een eeuw Staatstoezicht op de Volksgezondheid”. Met geen woord wordt daarin gerept over al dan niet handhaven van de Wet op de uitoefening der geneeskunst. Dit ontbreken is een veeg teken en moet tot de conclusie leiden, dat de cri de coeur van de gebroeders Bruinsma ook na een eeuw nog steeds

onverminderd van kracht is gebleven en dat de Overheid in al die honderd jaren in verzuim is gebleven in dezen zijn plicht te doen.

3. Slechts éénmaal werd in al die tijd — niet uit eigen initiatief, doch gedwongen door een adres aan H.M. de Koningin — door de regering een Staatscommissie ingesteld om „te onderzoeken hoe de wettelijke bepalingen betreffende uitoefening der geneeskunst zouden moeten luiden indien de bevoegdheid tot het uitoefenen van die kunst niet meer afhankelijk werd gesteld van het getuigschrift van met goed gevolg afgelegd arts-examen”.

In feite dus niets nieuws onder de zon, al mag dan de opdracht aan de huidige niet-ambtelijke Commissie; te onderzoeken of het aanvaardbaar zou zijn onbevoegden te vergunnen enz. laatstgenoemde iets meer armslag geven. Het juridische gedeelte van de toenmalige Commissie kwam spoedig — en wel in positieve zin — klaar met haar conclusie. Het oordeel van het medische gedeelte echter luidde — na serieus, deskundig, onderzoek van een groot aantal klanten van een twintigtal onbevoegden — volkomen vernietigend. Wie meent, dat de toenmalige bewindslieden uit deze gang van zaken lering hebben getrokken, de hand in eigen boezem staken en eigen tekortkomingen probeerden doeltreffend ongedaan te maken, heeft het mis. Voor hen was in 1917 met het kennismaken van de inhoud van

het rapport van deze Staatscommissie de kous af.

4. EEN POGING VAN één van de ambtenaren van het Ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid om in latere jaren enige verbetering in de onhoudbare toestand te krijgen leed schipbreuk mede omdat door hem — onwetend en te goeder trouw — de hiërarchische weg niet op de geëigende wijze bleek te zijn bewandeld. Ook hieruit moge blijken, dat niet behoorlijk handhaven van de Wet op de uitoefening der geneeskunst door de hoogste bewindslieden of niet werd onderkend ofwel met de mantel der liefde werd bedekt.

Funest gevolg

5. Dit had tot funest gevolg, dat op den duur ook functionarissen — met name van politie en justitie, — dus van een ander Ministerie, — weinig animo meer bleven opbrengen bij de opsporing en berechting gewetensvoller te werk te gaan.

Wat ervan te denken als een rechercheur — alvorens uitvoering te geven aan de opdracht proces-verbaal op te maken tegen een tandtechniker, die onbevoegd de tandheelkunde uitoefende — opmerkt: „Waarom is dat nu nodig, die mensen moeten toch ook leven?”

Welke indruk maakt het wanneer voor het kantongerecht in een strafzaak tegen een onbevoegde — onder wiens „behandeling” een oude vrouw was dood gegaan — als getuige-deskundige de veterinaire Inspecteur van de Volksgezondheid wordt gedagvaard?

Bij ons documentatie-materiaal bevinden zich wel meer van dergelijke, hoogst vreemde, voorbeelden.

Prof. Tenhaeff

6. AL DE BOVENSTAANDE factoren werkten ertoe mede de kwakzalverij vrij spel te geven. Vooral de zogeheten paranormale „genezers” maakten hiervan een gretig misbruik. Dat onbevoegd uitoefenen der geneeskunst een zeer ongewenste vlucht kon nemen werd nog in hoge mate in de hand gewerkt door de stimulerende activiteiten van diegenen, die zich groepen voelden de onbevoegden in hun kwalijk bedrijf een flinke steun in de rug te geven. In dit opzicht is wel zeer funest geweest de invloed, die de bijzonder(e) hoogleraar in de parapsychologie, Prof. Dr. W. H. C. Tenhaeff, heeft uitgeoefend. Deze niet-medicus hield jaren achtereen met zijn pupil, de helderziende Gerard Groiset, voordrachten voor een gevarieerd pu-

vervolg op pag 3

RAGE VAN HET GERSTEBROOD IS VOORBIJ

WE BAKKEN WEKELIJKS nog 3500 gerstebroden, verklaarde de bedrijfsleider van bakkerij M. van Linschoten en Zonen te Rotterdam aan „De Schiedammer”. Tijdens de rage van vorig jaar waren het er 25.000 per week.

De „uitvinder” van het produkt is de machinebankwerker Cornelis (in de wandeling Knelis) den Braber uit Aarlanderveen. Hij zocht naar een middel tegen kanker en naar iets om de nadelige invloeden van aardstralen op de mens tegen te gaan.

„Mijn grootvader is aan kanker gestorven, mijn vader ook. Zij aten tarwebrood. Varkens krijgen geen tarwe, maar onder meer gerst. En die dieren krijgen geen kanker”, aldus de redenering van de heer Den Braber. Na maandenlang experimenteren slaagde hij erin om samen met de Aarlanderveense bakker Teun van Leeuwen een goed eetbaar brood van gerstepelmeel (het z.g. gestaal) te bereiden. Geregeld gaat de heer Van Leeuwen nog naar Rotterdam om toe te zien op de produktie van de gerstebroden bij Van Linschoten en Zonen.

Bij Van Linschoten oordeelt men nogal nuchter over het gerstebrood: „Mocht het niet waar zijn dat het gerstebrood een geneeskrachtige werking heeft of gezonder is dan tarwebrood, dan is het in ieder geval toch

een welkome afwisseling met de andere broodsoorten”.

Dr. J. Gerbrandy, chef-internist van het ziekenhuis Dijkzicht te Rotterdam was indertijd bevreesd dat de mensen het brood als medicijn voor alle mogelijke kwalen zouden beschouwen. De Schiedammer vermeldt nog dat de voorzitter van de Vereniging tot bestrijding van de Kwakzalverij (het blad gebruikt reeds de nieuwe naam van onze vereniging), de heer A. P. N. de Groot, onlangs heeft gezegd, dat hij niet had gehoord, dat er mensen waren, die hun medicijnen voor het gerstebrood lieten staan. Hij ziet het als een vrij onschuldige zaak.

Waar zijn ze gebleven?

EEN VAN DE wonderkreten van onze tijd is het woord hormonen. Het Rijksinstituut voor Geneesmiddelenonderzoek te Leiden onderzocht een bruine ampul „Hormo-Manoon” van het Maison de Beauté, Koninginneweg 60 te Amsterdam. Maar ach — dat werd geen succes blijkens het gepubliceerde rapport:

„De ingezonden ampul bevatte een lijvige vloeistof. Ze bleek te bestaan uit een slijm van arabische gom met een droogrest van 23.4 pct. Hormonen konden niet worden aangetoond.”

Lezingen tegen de kwakzalverij

TE RUINEN HIELD de schoolarts, dokter Aalberse uit Sleen voor de hervormde zusterkring een lezing over „Kwakzalverij”. Hij belichtte de werkwijze van personen, die als onbevoegden de geneeskunst uitoefenen en de door hen aangewende middelen. De dokter illustreerde zijn lezing met verschillende ervaringen uit zijn vroegere praktijk. Onder meer zijn ervaring als zendingsarts in de tropen. De bedenklijke zijde van de illegale geneeskunde werd vooral naar voren gebracht.

Te Giethoorn hield, lezen we in de Meppeler Courant, de heer Lambrechts uit Vledder een causerie voor de Gierterse Plattelandsjongeren met als titel: „Geheimzinnige zaken, nuchter bekeken”.

Soms zijn telepathie en hypnose je reinste boerenbedrog, zo stelde de heer Lambrechts vast en hij haalde verschillende voorbeelden aan, waaruit bleek, dat men vaak bij de neus wordt genomen.

Als men niet wil kan geen hypnotiseur iemand zijn wil opleggen, zei de heer Lambrechts. Een waarschuwend geluid liet hij horen ten aanzien van het al te veel geloof hechten aan de macht van magnetiseurs met betrekking tot het genezen van bepaalde ziekten. Aan de hand van een voorbeeld werd duidelijk gemaakt, dat men de dokter niet de rug toe moet keren voor een magnetiseur.

BELEIDSASPECTEN vervolg van pag 2

blik van leken, die hem uit hoofde van zijn doctors-titel voor een raschte dokter versleten. In deze voordrachten werd vooral naast een filmvertoning van de „wonderbaarlijke” resultaten door de onbevoegde zogenaamd behaald, het „succes” gedemonstreerd met behulp van een aantal verbeterde(?) dan wel genezen(?) klanten.

De autoriteit van de wetenschappelijke titel maakte op het — niet ter zake kundige — publiek een dusdanige indruk, dat ook weinig-kritische uitlatingen er als koek ingingen en halve waarheden dan wel blote veronderstellingen als een orakel werden aanvaard.

Aan zulk soort activiteiten is het toe te schrijven, dat het inzicht van de gewone man in een richting werd gedrongen, die beslist niet in het belang van de (geestelijke) volksgezondheid moet worden geacht.

HET „ZWEVERIGE” VAN de voordrachten vond een uitstekende

voedingsbodem in de magische inslag van de doorsnee Nederlander. Met het gevolg, dat duizenden — waaronder talloze intellectuelen — „overtuigd” raakten van de waarde van het door magnetiseurs gepresteerde. Er vormde zich een legioen van volgelingen, die door het aureool om hun hooggeleerde voorganger, in vele kringen au sérieux werden genomen.

Mede gedreven door het succes ten overstaan van leken, verstoutte de professor zich samen met zijn pupil diens „genezers”-gaven te demonstreren voor enkele afdelingen van de Kon. Ned. Mij. tot bev. der Geneeskunst. In een vergadering van de gecombineerde afdelingen Haarlem en Kennemerland werd dit optreden van het tweetal een volslagen mislukking: de film bleek alderminst overtuigend, de demonstratie met klanten werd voor deze deskundige toehoorders een fiasco.

Opmerkelijk is, dat zijn hooggeleerde de laatste jaren bij herhaling en met klem heeft betoogd zich van de para-

normale „geneeskunst” te distancieren. Deze kentering in zijn opvattingen moge verheugend zijn, ze komt veel te laat om al het onheil, door hem gesticht, teniet te doen. Dit klemmt te meer omdat hij verder geen enkele poging onderneemt zijn volgelingen te overtuigen van zijn eertijdse dwalingen.

III. ONZE CONCLUSIE

UIT AL HET voorgaande moge blijken hoezeer het ontstaan van de chaotische toestand op dit onderdeel van de Volksgezondheid is te wijten aan:

1. niet handhaven van de Wet door de Overheid;
2. ondoelmatig optreden bij opsporing en berechting;
3. onvoldoende-kritisch voorlichten van het publiek met daaruit volgende — indirect — aanzetten tot overtreding door een aantal leiders van de onbevoegden.

A. P. N. DE GROOT.
(Slot in het maartnummer)

In een valstrik

(Ingezonden)

HOE IS DE stand Mieke? schrijft de heer A. P. N. de Groot in het decembernummer van het Maandblad tegen de Kwakzalverij.

De stand is beroerd, kan men rustig antwoorden.

In het feit, dat artsen in een Commissie verenigd zijn met wonder-genezers, ligt al een erkenning van de laatsten.

In tegenstelling met collega de Groot acht ik het gelukkig, dat de staats-secretaris hem als felle tegenstander van genoemde genezers buiten deze commissie heeft gelaten; ook daaruit blijkt trouwens duidelijk wat komen gaat. En collega de Groot kan zijn zo zeer gewaardeerde strijd voortzetten zonder direct betrokken te zijn geweest bij de bevoegdverklaring van onbevoegden.

Het hoofdbestuur der Maatschappij Ter Bevordering der Geneeskunst is, serviel als altijd tegenover de regering, in een valstrik gelopen evenals de Maatschappij voor Tandheelkunde indertijd in de tandtechniker-kwestie.

Hilversum J. R. JANSMA

Profetische blik

IN DE TELEGRAAF verscheen van de hand van de heer J. G. H. Heijer te Amsterdam een ingezonden stukje, waarin de schrijver naging wat er nu terecht was gekomen van de voorspellingen voor 1965 van iemand die zich „het boertje van Breda” noemde:

Hij „zag” voor 1965 „een reusachtige sneeuwval, misschien zelfs van een meter”. En die winter zou tot omstreeks 5 maart duren. Vervolgens zouden twee grote Afrikaanse regeringsleiders om het leven komen, ook Moise Tsjombe (dit zag hij zelfs zeer duidelijk); grote vormen van strijd tussen noordelijken en zuidelijken in de V.S. met kans op afscheiding; scheuring in de gelederen van de r.k. kerk en als klap op de vuurpijl: de zomer in ons land zou mooi en warm, maar droog worden. Hij heeft ook iets goed geraden: de 91-jarige Churchill zou sterven . . .

VISSERSBALSEM

IN VIVEC, HET Belgische orgaan ter „Informatie en verdediging van de consument”, vergelijkbaar met het orgaan van de Ned. Consumentenbond, lazen wij een artikel over de z.g. „Visserbalsem”. Die werd in België in de handel gebracht als wondermiddel tegen spataders, zwellingen, spierpijn enz. Wanneer men drie postzegels naar de „Laboratoria Unilab, Leopoldplein 10 te Antwerpen” zond ontving men een brochure, waarin alle gevallen werden opgesomd van wonderbare genezingen door de visserbalsem, „vervaardigd onder de controle van een Franse apotheker”.

In feite was de visserbalsem geïmporteerd door een firma, die daartoe niet de in België benodigde machti-

ging had gekregen. Voor 500 F (35 gulden) kreeg men twee potjes zalf, waarvan de handelswaarde slechts enkele franken bedroeg. Het spreekt vanzelf dat van enig rekening houden met de voorschriften voor de behandeling van geneesmiddelen geen sprake was. De zakenman, die de visserbalsem in de handel bracht, werd door de correctionele rechtbank te Antwerpen veroordeeld tot 50 gulden boeten en 3000 Frank schadevergoeding voor de civiele partij. De Franse oplichter, die het spul vervaardigt, is nog altijd vrij, aldus Vivec.

Op het bovengenoemde adres Leopoldlaan 10 te Antwerpen is ook het „Internationaal anti-tabakinstituut” gevestigd, dat anti-tabakpillen verkoopt en waarover reeds eerder in ons Maandblad is geschreven.

INDEX 1965

De cijfers hebben betrekking op de nummers van de maandbladen

Anti-kankermiddelen (zie ook Naessens)	11	Kwakzalverij bij dieren	12
Anti-reumatiek	4, 7/8	Lasijzer, staafjes	2
Anti-tabakcentrum	5	Ledenvergadering (agenda)	4, 10
Baken, Anti-Reumatiek	4	(verslag)	5, 6, 12
Balans, De —, maandblad	4	Luchtcladers	9
Bestuursleden	1, 12	Maasbach, John	1, 7/8, 9
Biorit-apparaat	4	Magie	1, 4
Cagliostro	7/8	Magnetiseur	11
Celtherapie van Niehans	5	(televisie)	
Charlatan, het woord —	5	Mai Mai bazaar	4
Commissie onbevoegde genezers (commissie—Peters)	1, 4, 9, 10, 12	Majafra	2
Contactlenzen	1	(A. Frankenhuis)	
Croiset, Gerard	1, 4, 7/8, 12	Medische tips	5
Diergeneesmiddelen	3	Mullenders, pastoor J.	4, 7/8, 11
Dijkstra, H. †	3	Muntendam, prof. dr. P.	1, 6
Drogisten	7/8, 9, 11	Naessens, Gaston	3, 6, 7/8, 11
Duivelsbezweder	9	Natuurgenezers (samenwerking arts —)	1, 2
Elektronica	2, 9	Natuurgenezers (televisieuitzending)	11
Financiën vereniging	5	Ned. Werkgroep Prakt. Genezers	7/8, 12
Franse strijd tegen kwakzalverij	5, 6, 7/8	Nijnatten, Mr. G. C. M. van	11
Gebiedsgenezers	1, 7/8, 9, 10	Ondergoed	7/8
Geneesmiddelenindustrie	1, 7/8	Paragnosten	1, 5
Geneesmiddelenverbruik	7/8, 12	(zie ook Croiset)	
Getuige-deskundigen	1	Paranormale geneeskunst	11, 12
Glashouwer, ds.	7/8	Paranormale genezers	7/8, 11
Groot, A. P. N. de —	1, 9, 10, 12	Parapsychologie	7/8
Haarlems Dagblad	3	Polderman, arts R.	2
Haargroeimiddel	5	Rammenasbast	10
Helderzienden	1, 5, 7/8	Rechtspraak	1, 2
Hoe is de stand, Mieke?	12	Reorganisatie vereniging	4, 5, 6, 10, 12
Hoekendijk, familie —	10	Reumatiek	4, 7/8
Hollander, Jacob	3, 5	Rhine, prof.	6
Huishoudelijk reglement	4, 10	Samuels, dr. J.	7/8
(concept)		Slingergenezers	7/8, 9
Hypnose	10	Statuten (concept)	4, 10
Jaarverslag	6	Strafzaken	1, 2
Jacobson, mr. J. D.	9	Tandheelkundige	3
Jenever als geneesmiddel	2	Thermolite	3
Josmah	5	Tuchtrecht	2, 3
Kalmeringsmiddel	7/8	Vaal, dr. O. M. de	11
Kerstroos, familie van —	12	Vingertoppen, lezen met —	6
(Hellaborus Viridus)		Vrijman, Jan	7/8
Knap, Henri A. A. R.	2, 12	(film Op de bodem van de hemel)	
Kruidendokter (voor televisie)	11	Wertheim, prof. dr. W. F.	6
Kruidenhandelaar (Zaandam)	5	Wonderpillen	2
Kwakzalver (grafmonument)	11	Zieleherders waarschuwen	7/8
Kwakzalver	5	Zonnebrandolie	7/8
(Katwijk)		Zorab, G.	7/8, 9

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buijter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te 's-Gravenhage; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonnees: Oranjestraat 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Correspondentie Oranjestraat 6, Hilversum.